

LIÊN MINH CHÂU ÂU NĂM 2005: THỰC TRẠNG VÀ TRIỂN VỌNG

PGS.TS. Nguyễn Quang Thuận
Viện Nghiên cứu Châu Âu

Liên minh Châu Âu là một trong những trung tâm kinh tế lớn nhất thế giới đang không ngừng phát triển cả về chiều rộng và chiều sâu. Sự tác động của EU mở rộng và việc tăng cường liên kết về chiều sâu theo hướng xây dựng nhà nước kiểu “liên bang” với việc hình thành bản Hiến pháp Chung đã tác động mạnh mẽ đến mọi mặt kinh tế, chính trị, xã hội của khu vực châu Âu hiện nay. Bài viết này đề cập đến tình hình phát triển nói chung của Liên minh Châu Âu năm 2005 và triển vọng trong thời gian tới.

1. Tình hình EU năm 2005

Đặc trưng nổi bật trong năm 2005 là EU tiếp tục thực hiện quá trình tăng cường liên kết về chiều sâu trong bối cảnh mở rộng trước những diễn biến phức tạp của tình hình thế giới. Nhìn chung, tăng trưởng kinh tế của EU năm 2005 thấp hơn khá nhiều so với năm 2004, đồng thời xuất hiện những mâu thuẫn mới trong quá trình phát triển, chẳng hạn như vấn đề khủng hoảng Hiến pháp, khủng hoảng ngân sách, cuộc chiến thương mại

giữa EU và Trung Quốc về dệt may và giày dép v.v...

Về kinh tế

Mặc dù EU 25 và khu vực sử dụng đồng Euro (Euro-zone) trong năm 2005 đã đạt được sự tăng trưởng, nhưng mức tăng trưởng đó còn thấp so với các khu vực khác trên thế giới, đặc biệt là hai cực còn lại của nền kinh tế thế giới, Hoa Kỳ và Nhật Bản. Năm 2004, tăng trưởng kinh tế của EU 25 đạt 1,5% so với 2,6% năm 2004. Trong quý IV năm 2004 và 3 quý đầu năm 2005, kinh tế EU 25 và Euro-zone đã liên tục tăng trưởng với tỷ lệ tăng quý sau cao hơn quý trước nhưng ở mức độ khá thấp. Cụ thể, trong quý III/2005 EU 25 đã đạt được mức tăng trưởng GDP 0.6% so với quý II và 1.7% so với quý III cùng kỳ năm 2004. Trong khi đó Euro-zone cũng đạt được mức tăng 0.6% trong quý III và 1.6% so với cùng kỳ năm trước.¹ Tuy nhiên, đây

¹<http://www.europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/05/151&format=PDF&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

cũng là một sự cố gắng của EU, đặc biệt nếu xét trong bối cảnh cạnh tranh gay gắt trên thị trường thế giới và các tác động tiêu cực của giá nhiên liệu tăng cao và thiên tai nghiêm trọng xảy ra trong năm vừa qua. Sự tăng trưởng này là kết quả của một loạt các nỗ lực của các nước thành viên trong các lĩnh vực sản xuất, xuất khẩu, việc làm cũng như thúc đẩy đầu tư. Tuy nhiên, mức độ tăng trưởng GDP của EU vẫn thấp so với các cường quốc kinh tế khác trên thế giới như Hoa Kỳ và

Nhật Bản. Nền kinh tế Hoa Kỳ trong quý III năm 2005 đã đạt được sự tăng trưởng 0.9% so với quý II và tăng 3.6% so với cùng kỳ năm 2004. Nhật Bản cũng đạt mức tăng 0.4% so với quý II và tăng 2.9% nếu so với cùng kỳ năm trước. Như vậy có thể thấy rằng, mức tăng trưởng GDP của EU thấp hơn đáng kể so với mức tăng của Hoa Kỳ và Nhật Bản cho dù nền kinh tế của hai nước này trong năm qua cũng chịu tác động đáng kể của việc giá dầu thô tăng cao.

Tăng trưởng kinh tế trong 3 quý đầu năm 2005

	% thay đổi so với quý trước				% thay đổi so với cùng kỳ năm trước			
	2004	2005			2004	2005		
	Quý 4	Quý 1	Quý 2	Quý 3	Quý 4	Quý 1	Quý 2	Quý 3
Euro-zone	0.2	0.3	0.4	0.6	1.6	1.2	1.2	1.6
EU 25	0.3	0.3	0.4	0.6	1.9	1.5	1.4	1.7

Nguồn: *eurostat*.

http://www.europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/05/151&format=PDF&aged=0&language=EN&gui_language=en

Việc đạt được sự tăng trưởng GDP một phần dựa vào sự phát triển tích cực của các lĩnh vực khác nhau trong nền kinh tế. Sản xuất trong ngành xây dựng của EU 25 đã đạt được mức tăng trưởng dương, sau nhiều quý tăng trưởng âm hoặc không tăng trưởng, 2.0% trong quý II và 0.1% trong quý III so với -1.3% trong quý I. So với quý III năm 2004, ngành xây dựng của EU trong quý III

năm 2005 đạt mức tăng 0.9%.² Sản xuất công nghiệp cũng tăng trưởng nhẹ, tháng 10 năm 2005 đã tăng 0.1% trong khu vực đồng Euro và 0.2% trong EU 25 so với cùng kỳ năm 2004.³

Vấn đề nổi bật trong hoạt động xuất nhập khẩu của EU trong năm qua là sự bùng

²<http://www.europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/05/157&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

³<http://www.europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/05/161&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

nỗ hàng dệt may nhập khẩu từ Trung Quốc do chế độ hạn ngạch được dỡ bỏ trong khuôn khổ những thỏa thuận của Tổ chức thương mại Thế giới. Các mặt hàng dệt may đã đạt một tốc độ tăng chóng mặt ngay khi chế độ hạn ngạch được dỡ bỏ, như mặt hàng áo len trong tháng 1/2005 đã tăng tới 534% so với tháng 1/2004. Điều này đã khiến các nhà sản xuất hàng dệt may của châu Âu hết sức lo ngại và đã dẫn tới việc châu Âu đơn phương ra các quyết định hạn chế nhập khẩu. Tuy nhiên cuộc chiến thương mại giữa hai bên đã không xảy ra nhờ những cuộc đàm phán. Trung Quốc và EU đã đạt được thỏa thuận vào tháng 6/2005, theo đó, 10 mặt hàng dệt may của Trung Quốc vào thị trường EU sẽ bị khống chế mức độ tăng trưởng từ 10 đến 12% và thỏa thuận này có hiệu lực trong 3 năm, tới năm 2008.⁴

Tính đến tháng 10/2005, cán cân thương mại của EU 25 bị thâm hụt 82.7 tỷ Euro trong khi khu vực đồng Euro có dấu hiệu khả quan hơn khi đạt thặng dư 24.9 tỷ Euro. Trong quan hệ thương mại với các đối tác chính trên thế giới trong 9 tháng đầu năm 2005, EU 25 đạt thặng dư trong quan hệ với Hoa Kỳ (63 tỷ Euro), Thụy Sĩ (12.3 tỷ), trong khi bị thâm hụt với các đối tác: Trung Quốc (75.3 tỷ), Nga (36,5 tỷ), Na Uy (22.4 tỷ) và Nhật (21.6 tỷ). Như vậy trong năm nay EU đã bị thâm hụt thương mại lớn hơn đối với các nước đối tác chủ yếu, nếu so với

cùng kỳ năm 2004, như Trung Quốc (75.3 so với 55.3), Nga (36.5 so với 25.4), Na Uy (22.4 so với 17.6)⁵...

Đồng Euro trong năm qua vẫn giữ vững tỷ giá so với các đồng tiền chủ chốt của thế giới, tuy có giảm nhẹ đôi chút, chủ yếu là với đồng đôla Mỹ. Có được điều này là do Ngân hàng trung ương Châu Âu (ECB) đã làm tốt vai trò của mình trong việc điều tiết giá cả. Tỷ lệ lạm phát trong khu vực đồng Euro luôn giữ ở mức cho phép. Tỷ lệ lạm phát hàng năm trong tháng 11 của Euro-zone là 2.3%, trong khi của EU 25 là 2.2% (giảm so với tháng 10: Euro-zone: 2.5% và EU 25: 2.4%).⁶

Một vấn đề nóng bỏng thu hút nhiều sự quan tâm của người dân châu Âu là vấn đề việc làm đã không có những cải thiện đáng kể. Mặc dù tỷ lệ thất nghiệp đã có chiều hướng giảm, nhưng sự tụt giảm rất nhỏ và vẫn đứng ở mức cao. Tỷ lệ thất nghiệp của châu Âu cũng cao hơn rất nhiều so với của Hoa Kỳ và Nhật Bản (5.1% và 4.2% trong tháng 9/2005).

⁵<http://www.europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/05/163&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

⁶<http://www.europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/05/160&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

⁴ 10 mặt hàng bao gồm: áo len, quần nam, áo khoác, áo thun, áo váy, áo nịt ngực, sợi lanh, sợi bông, khăn trải giường và khăn trải bàn.

Tỷ lệ thất nghiệp tại châu Âu

	11/2004	5/2005	6/2005	7/2005	8/2005	9/2005	10/2005	11/2005
Euro-zone	8.8	8.6	8.6	8.5	8.4	8.3	8.3	8.3
EU 25	9.0	8.8	8.7	8.6	8.6	8.5	8.5	8.5

Nguồn: eurostat:

<http://www.europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=STAT/06/4&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

Trong những ngày cuối năm, châu Âu cũng đã đạt được sự đồng thuận quan trọng về bản kế hoạch tài chính cho giai đoạn 2007-2013 (Financial Perspectives). Đây là một văn kiện quan trọng góp phần chỉ rõ những ưu tiên của Liên minh Châu Âu trong những năm tới đây, đồng thời cũng giúp Liên minh thực hiện tốt các mục tiêu đã đề ra của mình nhờ có một chương trình ngân sách hợp lý. Việc đạt được sự đồng thuận cũng đã đánh dấu sự kết thúc các cuộc tranh luận kéo dài về vấn đề ngân sách, đặc biệt là ngân sách dành cho trợ cấp nông nghiệp.

Về chính trị

Sự kiện nổi bật nhất trong năm qua đã diễn ra tại EU là việc người dân tại Pháp và Hà Lan, qua trưng cầu dân ý, đã bỏ phiếu chống lại bản Hiến pháp Châu Âu, vốn đã được các nguyên thủ các quốc gia thành viên ký kết tháng 10/2004. Việc không thông qua được bản Hiến pháp Châu Âu tại Pháp và Hà Lan có thể dẫn tới sự thất bại tương tự ở các nước thành viên khác, nơi luôn có sự hoài nghi đối với sự thành công của Liên minh, đặc biệt là nước Anh. Sự thất bại của bản Hiến pháp Châu Âu tại Pháp và Hà Lan hiện đang đặt ra một dấu hỏi lớn cho các nhà hoạch định chính sách của châu Âu về con đường phát triển của Liên minh. Trong thập kỷ 50 của thế kỷ trước, châu Âu cũng đã

từng chứng kiến sự thất bại của Liên minh phòng thủ Châu Âu khi Quốc hội Pháp đã bỏ phiếu không ủng hộ Liên minh này. Sự thất bại hiện nay cho thấy một sự liên kết chặt chẽ hơn nữa, với nhiều chủ quyền phải từ bỏ, vẫn là một điều chưa thể chấp nhận đối với một bộ phận người dân châu Âu và sự xây dựng một bản sắc chung cho châu Âu không phải là một điều dễ dàng. Sự thất bại cũng cho thấy Liên minh, ở một khía cạnh nào đó, vẫn chưa mang lại sự phồn thịnh đồng đều cho các nước thành viên. Người dân ở nhiều nước châu Âu, nhất là tại các nước thành viên cũ, vẫn phàn nàn về sự gia tăng tỷ lệ thất nghiệp và các gánh nặng về ngân sách mà các nước thành viên cũ phải gánh vác cho các nước thành viên mới.

Sự bất đồng quan điểm còn tồn tại giữa các nước thành viên trong năm qua cũng đã được thể hiện ở những mâu thuẫn khá gay gắt giữa các nước thành viên về vấn đề ngân sách của EU, đặc biệt ngân sách dành cho chính sách nông nghiệp chung. Anh đã không chấp nhận về các khoản đóng góp mà họ phải thực hiện vì cho rằng ngân sách của Liên minh dành quá nhiều cho lĩnh vực nông nghiệp và tất nhiên, nước Anh, do lĩnh vực nông nghiệp không thuộc ưu tiên phát triển, đã không nhận được những lợi ích từ chính sách này. Trong khi đó, các nước có nền nông nghiệp chiếm tỷ lệ cao trong cơ cấu

kinh tế như Pháp và một số nước khác, lại ra sức ủng hộ cho việc duy trì trợ cấp nông nghiệp. Tuy nhiên, vấn đề ngân sách đến cuối năm 2005 đã được giải quyết.

Về vấn đề mở rộng EU, trong năm qua EU đã ký kết Hiệp định gia nhập Liên minh với Rumani và Bungary, hai nước này sẽ trở thành thành viên EU từ tháng 1/2007. Các cuộc đàm phán gia nhập cũng như xem xét quy chế ứng cử viên cũng đã được tiến hành với một loạt các nước khác, đặc biệt là các nước thuộc Liên bang Nam Tư cũ. Thổ Nhĩ Kỳ, một trường hợp gây nhiều tranh cãi và đã nhiều lần nộp đơn xin gia nhập, đã chính thức được đồng ý mở đàm phán gia nhập từ tháng 10/2005.⁷

Vấn đề xã hội và an ninh

Trong năm qua sự tấn công của chủ nghĩa khủng bố trên lãnh thổ châu Âu đã được đánh dấu bằng các loạt đánh bom tại các ga tàu điện ngầm ngay tại trung tâm Luân Đôn. Các cuộc đánh bom này đã được dự báo từ ngay sau các cuộc tấn công tại Hoa Kỳ năm 2001, nhưng các lực lượng an ninh của châu Âu đã không ngăn chặn được điều này xảy ra, nhất là lực lượng an ninh của Anh, nước vẫn đang sát cánh cùng Hoa Kỳ tại Iraq. Tuy nhiên, điều đáng chú ý là những kẻ khủng bố lại là các công dân Anh gốc Ả-rập. Điều này đã cho thấy vẫn còn những khác biệt về văn hóa, tôn giáo cũng như cách nhìn nhận vấn đề, nếu không muốn nói có sự phân biệt đối xử.

Sự khác biệt ngay trong lòng châu Âu này cũng có thể thấy rõ trong các cuộc bạo loạn diễn ra ở Pháp và đã lan sang một số nước trong những tháng vừa qua. Những người nhập cư đã chịu sự phân biệt đối xử và bị bỏ rơi trong một xã hội hiện đại. Họ không có việc làm và phải sống trong những ngôi nhà có điều kiện tồi tàn và nguy hiểm. Hàng loạt các ngôi nhà chung cư của người nhập cư, đa số đến từ châu Phi, bị hỏa hoạn trong năm qua tại Pháp đã thể hiện điều đó. Tất cả đang đặt các nước châu Âu trước thách thức mới về các vấn đề lập pháp, liên quan đến nhập cư, và các vấn đề về an sinh xã hội.

Về quan hệ đối ngoại

Trong năm qua EU đã có nhiều cuộc gặp thượng đỉnh với các đối tác lớn trên thế giới như với Hoa Kỳ (tháng 6), Trung Quốc (tháng 9), Ấn Độ (tháng 9), Nga (tháng 10)... Các cuộc gặp thượng đỉnh này giúp các bên liên qua hiểu biết nhau hơn và giúp giải quyết các vấn đề trên thế giới thông qua các cuộc thương lượng.⁸

EU cũng đã đưa ra hệ thống ưu đãi bổ sung nhằm hỗ trợ cho 15 nước kém phát triển nhất được hưởng những quy chế ưu đãi nhất trong quan hệ thương mại với EU. Tuy nhiên, nhiều nước đang phát triển vẫn không hài lòng với EU khi Liên minh này vẫn không chịu nhượng bộ nhiều trong lĩnh vực nông nghiệp, một trở ngại chính trong quan hệ của EU với các nước đang phát triển, trong các cuộc đàm phán thuộc khuôn khổ WTO, đặc biệt trong bối cảnh Hoa Kỳ đã

<http://www.europa.eu.int/comm/enlargement/index.htm>

⁸ www.eu2005.gov.uk

tiến đến mở cửa thị trường nông sản của mình.

Vấn đề văn hóa, khoa học và giáo dục

Trong năm 2005, EU đã thành công trong việc xây dựng hệ thống định vị vệ tinh toàn cầu của châu Âu, hay còn được gọi là chương trình GALILEO. Đây được xem là chương trình sẽ mang lại nhiều lợi ích cho lĩnh vực dân sự, đặc biệt là cho lĩnh vực giao thông.

Nằm trong chương trình văn hóa 2000 (Culture 2000 Programme), 217 dự án nghiên cứu và phát triển các hoạt động văn hóa đã được thông qua trong năm 2005⁹. Chương trình này được hy vọng là sẽ tăng cường sự hiểu biết lẫn nhau giữa những người dân châu Âu, đồng thời nó cũng giúp bảo tồn các giá trị văn hóa của châu Âu. Không chỉ giới hạn trong phạm vi châu Âu, trong năm qua, 10 dự án hợp tác với các nước thế giới thứ ba trong lĩnh vực này cũng đã được thông qua.

2. Triển vọng phát triển của EU trong thời gian tới

Sự phát triển của EU trong thời gian tới phụ thuộc rất nhiều vào những mục tiêu của EU đặt ra và những biện pháp nhằm thực hiện quá trình liên kết cả về chiều rộng và chiều sâu. Trước hết để đảm bảo tốc độ tăng trưởng cao hơn, theo kịp với các đối tác quan trọng như Mỹ và Nhật Bản, EU phải tập trung đầu tư mạnh vào lĩnh vực nghiên cứu, triển khai. Trong chiến lược Lisbon, EU đã

đặt trọng tâm vào vấn đề này, phân bổ mục tiêu xây dựng nền kinh tế tri thức đến năm 2010. Tuy nhiên, trên thực tế việc đầu tư vào nghiên cứu triển khai của EU vẫn chưa đúng mức, thấp hơn nhiều so với Mỹ và Nhật Bản. Mức đầu tư bình quân hàng năm cho R&D của EU chỉ đạt 1,3% GDP, trong khi đó của Mỹ là 2,59%, và Nhật Bản là 3,15% GDP. Khu vực kinh tế tư nhân của EU đầu tư cho nghiên cứu triển khai thấp hơn khá nhiều so với Mỹ và Nhật Bản, cụ thể : Ở Mỹ tỷ lệ này là 63%, Nhật Bản là 75%, EU là 54%.

Vấn đề thứ hai tác động mạnh mẽ đến phát triển của EU trong thời gian tới là việc làm và xã hội. Năm 2001 thất nghiệp ở EU là 7,4%, năm 2002 là 7,7%, năm 2003 là 8,1%. Riêng khu vực đồng Euro, tỷ lệ thất nghiệp còn cao hơn: năm 2001 là 8%, năm 2002 là 8,4%, năm 2003 là 9,1%, năm 2004 trên 9%. Theo Ủy ban Châu Âu, hiện nay riêng EU 15 có khoảng 14 triệu người chưa có việc làm. Đặc biệt tỷ lệ thất nghiệp cao diễn ra ở các nước Tây Ban Nha, Bồ Đào Nha, Đức, Pháp, Hà Lan, Thụy Điển. Tốc độ tăng năng suất lao động của EU cũng thua kém so với Mỹ trong thời gian vừa qua, cụ thể là EU tốc độ tăng năng suất lao động có xu thế giảm thì Mỹ lại có xu thế tăng. Ví dụ, thời kỳ 1970-1980 chỉ số này của EU là 3,5; của Mỹ là 1,4; thời kỳ 1980-1990 chỉ số tương ứng là 2,4 và 1,4; thời kỳ 1991-1995 là 2,4 và 1,3; thời kỳ 1995-2000 là 1,4 và 2,0. Sự giảm sút tốc độ tăng năng suất lao động là nguyên nhân quan trọng tác động đến tăng trưởng kinh tế chậm của EU. Theo các đánh giá thì tốc độ tăng năng suất lao động của EU có xu hướng giảm so với Mỹ thời gian vừa qua chủ yếu là do mức độ đổi mới công nghệ quá

⁹<http://www.europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/1697&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

thấp, hậu quả của sự thiếu đầu tư và chậm cải cách.

Những nguy cơ về khủng bố và nạn nhập cư bất hợp pháp lan rộng. Hiện nay trên toàn lãnh thổ của EU có khoảng 15 triệu người Hồi giáo mà rất đông trong số họ không hoà nhập được vào xã hội châu Âu. Hội nghị cấp cao EU ngày 17-6-2004 đã đưa khủng bố vào nội dung của chính sách đối ngoại chung của châu Âu, coi chống khủng bố là nội dung quan trọng hàng đầu trong các cuộc đối thoại chính trị với bên thứ ba.

Đi liền với nạn nhập cư lan rộng là vấn đề già hoá dân số ở EU. Hiện nay EU có khoảng 35% lực lượng lao động đã đến tuổi về hưu. Vấn đề này tác động đến cả lực lượng lao động kế tiếp của EU và cả những khó khăn cho ngân sách trong việc giải quyết các vấn đề xã hội. Hiện tại việc chi trả cho hệ thống hưu trí của EU phần lớn đều vượt quá doanh thu từ thuế. Vì vậy các nước EU đang lưỡng lự giữa hai biện pháp giải quyết là tăng thuế hay tăng nợ quốc gia. Báo cáo gần đây của Standard & Poors cho rằng, với chính sách như hiện nay thì đến năm 2050 nợ công cộng của Pháp và Đức có thể lên đến 200% GDP.

Vấn đề cuối cùng tác động mạnh mẽ tới EU cả trước mắt cũng như lâu dài là sự thống nhất về mặt chính trị để đảm bảo yêu cầu phát triển cả về chiều rộng và chiều sâu tiếp theo. Trước hết, trong thời gian tới việc tiếp tục trung cầu dân ý về bản Hiến pháp chung sẽ có tác động mạnh mẽ đến xu thế phát triển liên kết của EU. Trong điều kiện thuận lợi, bản Hiến pháp mới được các nước thành viên EU phê chuẩn, thông qua sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho quá trình liên kết cả về chiều rộng và chiều sâu của EU; Trong

điều kiện tiếp tục gặp khó khăn, chắc chắn sẽ làm tăng thêm những mâu thuẫn trong nội bộ EU và ảnh hưởng đến việc thực hiện liên kết và những mục tiêu chung của EU.

Với tư cách là khối liên kết kinh tế lớn mạnh và nhiều tiềm năng, EU rõ ràng có nhiều cơ hội để phát triển trong tương lai và tác động mạnh mẽ đến khu vực và thế giới. Tuy nhiên, với những vấn đề đặt ra hiện nay, như đã nêu ở trên, cho thấy việc thực hiện chiến lược phát triển cả về chiều rộng và chiều sâu của EU hiện nay còn rất nhiều chông gai. Để đảm bảo sự phát triển nhanh và bền vững, trước mắt EU phải tăng cường đầu tư nghiên cứu triển khai, phấn đấu thực hiện mục tiêu chiến lược để đến năm 2010 EU sẽ trở thành một nền kinh tế tri thức cạnh tranh nhất và năng động nhất trên thế giới; có khả năng đảm bảo phát triển bền vững, tạo ra nhiều việc làm và tính liên kết xã hội ngày càng cao. Đồng thời EU phải chuẩn bị tốt những điều kiện cho việc mở rộng tiếp theo của mình trong thời gian tới, trước hết là khai thác triệt để những nhân tố do mở rộng EU đem lại, đồng thời tiếp tục cải cách thể chế đảm bảo sự thống nhất cao của các nước thành viên trong EU.

Tài liệu tham khảo chính

1. Nguyễn Quang Thuấn: *Kinh tế chính trị khu vực châu Âu trong thập niên đầu thế kỷ XXI và những tác động đến Việt Nam*. Tạp chí Nghiên cứu Châu Âu, số 3-2005.
2. Nguyễn Quang Thuấn: *Kinh tế thế giới năm 2005: tăng trưởng cao hơn dự kiến*. Tạp chí Kinh tế Châu Á- Thái Bình Dương, số 2-2006.
3. www.europa.eu.int
4. www.eu2005.gov.uk